

KRITISKE DISKUSSIONER

Af økonom, cand. Scient. Adm. Henrik Herløv Lund

ikke partiorganiseret medlem af centrum - venstre

www.henrikherloevlund.dk

herloevlund@mail.dk

UDSPIL FRA S+ SF

RESPEKTIVE

FRA RV

TIL

REFORM AF

FOLKESKOLEN:

Frem – og tilbageskridt.

2.udgave, feb. 2011

Indhold

RESUME:	4
<i>S+SF 's "En ny start for folkeskolen " og RV 's "Vores skole".</i>	4
<i>Godt og mindre godt i udspillet fra S + SF.</i>	4
<i>Godt og mindre godt i udspillet fra RV.</i>	6
<i>En fælles svaghed: Opgør med eliteorientering og privatskoler.</i>	7
INDLEDNING.....	8
DEL I: REGERINGENS SKOLEPOLITIK OG REFORMFORSLAG.....	9
Regeringens skolepolitik.....	9
Folkeskolens udvikling og VK's reformer hidtil.	10
Regeringens udspil til folkeskolereform.	11
Forhandlingerne.	12
Oppositionsudspillene.....	12
DEL II: S + SF – "EN NY START FOR FOLKESKOLEN".....	14
2.1. En samarbejdende skolepolitik.	14
2.2. Flere ressourcer.	14
2.3. Bedre standard i undervisningen.....	16
2.4. Specialundervisning.....	16
2.5. New Public Management.....	17
2.6. Elitegørelse.....	18

DEL III: RV - ”VORES SKOLE”	20
3.1. Skolen skal være fælles kulturinstitution.	20
3.3. Undervisningen.	22
3.4. Specialundervisning	22
3.5. NPM.	23
3.6. Eliteorientering	24
IV. SAMLET VURDERING AF OPPOSITIONSUDSPILLENE.	25
4.1. Godt og mindre godt i udspillet fra S + SF.	25
4.2. Godt og mindre godt i udspillet fra RV.	26
4.4. En fælles svaghed: Opgør med eliteorientering og privatskoler.	27
V. SUPPLERENDE FORSLAG TIL OPPOSITIONENS UDSPIL TIL FOLKESKOLEREFORM.	28
5.1. Ressourcer til folkeskolen.	28
5.2. Loft over klassekvotienter og flere undervisningsassistenter.	29
5.3. Stop favoriseringen af privatskoler.	29
5.4. En ændret styringsmodel: Brug for et grundlæggende opgør med New Public Management.	31
5.5. Kompetenceudvikling i folkeskolen.	32
5.6. Specialundervisning skal IKKE tilbage i almenundervisningen.	33

RESUME:

S+SF 's "En ny start for folkeskolen " og RV 's "Vores skole".

- *Det må anerkendes, at der er flere **gode og rigtige elementer** i udspillene til folkeskolereform fra begge dele af oppositionen. Og der skal ikke herske tvivl om, at de begge er bedre end og at foretrække i forhold til regeringens udspil til folkeskolereform. Desværre er ingen af udspillene udelt gode, i det der i begge udspil er tale om både frem og tilbageskridt..*
- *Det må anerkendes og ubetinget roses, at begge udspil på nogle - omend forskellige - punkter gør op med dårlige sider af VK s skolepolitik og forslag til skolereform: "Faglighed og frihed". Mindre godt er det for begge udspils vedkommende, at dette opgør ikke er fuldt gennemført og at betydelige svagheder ved også VK s skoleudspil går igen hos både S+SF respektive hos RV.*

Godt og mindre godt i udspillet fra S + SF.

- *Som værende bedst må nok udspillet fra S+SF vurderes: "En ny start for folkeskolen"*
- *Det må for det første heri anerkendes som rigtigt godt og en væsentlig faktisk styrkelse af folkeskolen, at der skal gives et højst tiltrængt løft af de statslige økonomiske midler til folkeskolen på 2 mia. kr. Dog taler S+SF samtidig om krav til øget effektivisering i folkeskolen og det efterlader en usikkerhed, om S+SF vil give med den ene hånd og tage med den anden?*
- *Et definitivt fremskridt i udspillet fra S+SF er for det andet, at de flere midler direkte vil komme undervisningen og eleverne til gode gennem lavere klassekvotient, flere ¹undervisningsassistenter og læseløfte efter 2. klasse. En*

¹) Jf. En ny start, s. 5.

svaghed i den forbindelse er dog, at S+SF ikke direkte imødekommer behovet for et øget timetal.

- Derimod er der for det tredje ikke tale om frem -, men tilbageskridt, når SF er gået med på socialdemokraternes insisteren på fortsat NPM styring og kontrol i folkeskolen gennem fx nationale tests. SF har tidligere helt berettiget har været imod hele VK s NPM - styring og kontrol og dokumentationsbureaukrati i folkeskolen, men har altså nu af hensyn til samarbejdet med S bøjet af. Det er rigtigt skidt, fordi der hermed ikke sker et meget tiltrængt opgør med NPM i folkeskolen.
- SF har i den forbindelse anført, at de så kan blive ændret ved den aftalte evaluering i 2013. Det er imidlertid højst tvivlsomt, om de har grundlag herfor i det fælles udspil med S, som ganske utvetydigt fastslår, at ”De nationale tests skal evalueres i 2013. Hvis evalueringen peger på væsentlige problemer, skal problemerne løses, hvilket kan medføre ændringer, MEN DE NATIONALE TESTS FORTSÆTTER som et internt pædagogisk evalueringsredskab også efter et regeringskifte (min fremhævning hhl)”.
- Endelig er det for det fjerde heller ikke noget frem-, men decideret et tilbageskridt, når S+SF køber hele VK s plan om at lægge specialundervisningen tilbage i folkeskolen. Man synes tilmed oven i købet at tilslutte sig VK s plan for herigennem at spare på specialundervisningen.
- Men enhver kan sige sig selv, at det ikke bliver mindre ressourcekrævende, men snarere mere ressourcekrævende, hvis de almindelige lærere skal oprustes til at tage sig af de elever som speciallærere hidtil har taget sig af. Og at det meget let også kan gå ud over begge grupper af elever – specialelever såvel som normalelever – når specialelever med særlige behov puttes ind i normalklasser med dalende timetal og stigende elevtal. Herved kan der kun blive mindre tid til alle og øget risiko for, at de stærke elevers afvandring fra folkeskolen til privatskoler forstærkes.

Godt og mindre godt i udspillet fra RV.

- *Også hos RV s udspil til skolereform: "Vores skole" må det anerkendes at der er styrker og at de på nogle punkter vil repræsentere fremskridt i forhold VK s hidtidige skolepolitik og udspil til skolereform.*
- *Et definitivt fremskridt i udspillet hos RV er for det første, at man vil gøre op med hele VK s mistillidsregime og New Public Management baserede styringsmodel med mål, test og kvalitetsrapporter. I stedet skal folkeskolen helt rigtigt baseres på tillid til lærerne og deres faglighed skal styrkes ligesom det givet er rigtigt, at et sådant opgør med hele VK s bureaukratisering af styringen af folkeskolen vil frigøre ressourcer til selve undervisningen.*
- *Det udgør for det andet også et fremskridt i RV s udspil, at RV ligesom S+SF vil tilføre folkeskolen flere statslige midler, i alt 1,5 mia. kr. Det er godt og vil givet være med til at løfte folkeskolen. Der er heri navnlig godt, at man vil styrke lærernes uddannelse og efteruddannelse.*
- *Det er dog på den anden side en svaghed ved RV s udspil, at det kun i mindre grad direkte styrker undervisningen og komme eleverne direkte til gode og i højere grad går på hjørner i og udenomsværker for undervisningen. Og man savner en klar og utvetydig afstandtagen fra hele VK s og kommunernes besparelsesfelttog med nedlæggelse af lærerstillinger, højere elevtal og lavere timetal i skolerne.*
- *Endvidere kan det for det fjerde næppe heller betegnes som et fremskridt heller ikke hos RV, når også de vil lægge specialundervisningen tilbage i folkeskolens almenundervisning. Det må dog betragtes som en positivt formildende omstændighed, at RV anerkender, at det faktisk vil kræve flere midler til specialundervisningen. Den er befriende, at RV her ikke deltager i det almindelige hykleri fra VK, om at man både kan spare og forbedre undervisningen herigennem. Det kan KUN blive en forringelse af undervisningen.*

En fælles svaghed: Opgør med eliteorientering og privatskoler.

- *Og sidst savner man i begge udspil til en vis grad et klarere opgør med VK s eliteorientering. Der fornuftige ansatser hertil hos S+F i forslaget om en mere praktisk orienteret udkoling. Og det er også godt, når RV fx betoner folkeskolens almendannende opgaver i modsætning til VK s snævre dyrkelse af boglighed og faglighed. Men der er brug for dybere og mere grundlæggende opgør med folkeskolen for de ressourcestærke. Endelig savner man i denne forbindelse også helt klart et opgør med favoriseringen af privatskolerne.*

INDLEDNING.

Som modspil til VK – regeringens forslag til reform af folkeskolen ² har S+ SF sammen fremlagt et udspil: ”En ny start for folkeskolen” ligesom også RV har fremlagt et udspil: ”Vores skole”.

Det skal som udgangspunkt anerkendes, at der er flere **gode og rigtige elementer** i udspillene til folkeskolereform fra begge dele af oppositionen. Og der skal ikke herske tvivl om, at de begge er bedre end og at foretrække i forhold til regeringens udspil til folkeskolereform. Desværre er ingen af udspillene udelt gode, i det der i begge udspil er tale om både frem og tilbageskridt.

I det følgende vurderes og diskuteres disse to udspil fra oppositionen i relation til de problemer og forringelser, som regeringens hidtidige skolepolitik har indebåret og som regeringens forslag til folkeskolereform vil medføre.

I del I redegøres for forhandlingssituationen og regeringens udspil og de overordnede principper i udspillet diskuteres, dernæst behandles i del II udspillene fra S + SF respektive fra RV.

Endelig sammenfattes og nogle supplerende overvejelser til de to oppositionsudspil præsenteres.

²) Regeringen: Faglighed og frihed – regeringens udspil til folkeskolereform. December 2010.

DEL I: REGERINGENS SKOLEPOLITIK OG REFORMFORSLAG.³

Regeringens skolepolitik.

Statsminister Lars Løkke Rasmussen og hans VK – regering satte med Løkkes ”10 drømmemål for Danmark” og regeringens arbejdsprogram ”Danmark 2020” yderligere reformer på dagsordenen for folkeskolen i Danmark. Som Anders Fogh Rasmussen i 2005 i forbindelse med globaliseringsprogrammet ville skabe ”Verdens bedste folkeskole” ville Lars Løkke Rasmussen fra 2010 til 2020 bringe danske elever op blandt verdens 5 bedste mht. læsning, matematik og naturfag samt engelsk – men vel at mærke uden at det må koste mere.

Realiteterne er imidlertid, at folkeskolens ressourcegrundlag i de kommende år må forventes betydeligt forringet, idet regeringens nulvækst 2011 til 2013 næppe kan undgå at ramme folkeskolen med betydeligt større kraft end ændringen i børnetallet tilsiger, fordi der skal frigøres ressourcer også fra folkeskolen til et voksende antal ældre og stigende sociale behov. Konsekvensen for folkeskolen vil derfor være omfattende nedlæggelser af skoler og lærerstillinge samt forøgelse af klassekvotienter. Samtidig lægges der navnlig op til omfattende reduktion af udgifterne til specialundervisning gennem, at specialundervisningselever flyttes tilbage i almenundervisningen uden at ressourcer og kompetenceoprustning følger med hertil i tilsvarende omfang.

Dette vil selvsagt forringe det generelle niveau og den generelle kvalitet i undervisningen og dermed fjerne virkelighedens folkeskole fra de ambitiøse faglige mål. Men navnlig vil de ramme de svageste i folkeskolen, hvad enten de går til specialundervisning eller befinder sig i almenklasserne.

³) Dette bygger på den KRITISKE RAPPORT: PISA 2009 og regeringens udspil til folkeskolereform – Er folkeskolen dumpet eller regeringens skolepolitik? Jan 2011. www.henrikherloevlund.dk/Artikler/VKsfolkeskolereform.pdf

Folkeskolens udvikling og VK's reformer hidtil.

VK – regeringen hidtidige skolepolitik har allerede skabt en lang række problemer for den danske folkeskole snarere end at løse problemer. Det handler i høj grad om, at VK i stigende grad har søgt at underlægge folkeskolen en nyliberalistisk styringsmodel – såkaldt New Public Management (NPM).

Der er for det første sket en tiltagende topstyring og bureaukratisering, der har indebåret en udstrakt kontrol af og omfattende dokumentationskrav i folkeskolen. Regeringen har gennemført en standardisering og styring af undervisnings indhold gennem øget brug af eksaminer og test. Gennem bindende mål og nationale tests og kvalitetsreformer har folkeskolen fået sin version af mål og resultatstyrings kontrol og dokumentationskrav. Herigennem er kræfterne blevet drænet fra den egentlige undervisning

Samtidig har regeringen i en årrække for det andet kørt folkeskolen i stramme økonomiske tøjler, hvilket kan aflæses i tendens i kommunerne til en vigende ressourceindsats i almenundervisningen i forhold til opgaver/behov, i stigende klassekvotienter og dalende timetal, som dog er noget en række regeringer siden 60'erne sammen må dele ansvar for. Samlet har dette også bidraget til at forringe undervisningsvilkårene i folkeskolens almindelige undervisning.

Endelig har VK's skolepolitik for det tredje indebåret en stigende eliteorientering. Det er sket gennem stigende brug af eksamen, prøver og test også indebåret en tiltagende bogliggørelse af folkeskolen. Og med de tiltagende krav om tilrettelæggelse af undervisningen på den enkelte præmisser og om planer for den enkelte elev er fulgt en stigende individualisering. F.eks. splittes uddannelserne i højere grad op i mere individualiserede gruppe eller holdforløb på bekostning af fællesskab og fast voksenkontakt i klasserne.. Bogliggørelse og individualisering har passet ressourcestærke og selvbevidste unge fra den velhavende og veluddannede øverste del af befolkningen godt, men har til gengæld været gift for unge fra hjem med ingen eller kun kortuddannelse, som mere er orienteret mod praktiske fag og som har brug for stærke kollektive rammer og fællesskaber. Som med andre ord har brug for en stærkt lighedsorienteret skole. En stor gruppe af disse elever magter ikke det udstrakte ”ansvar for egen læring”, som uvægerligt følger med denne skoleform.

Og den stigende præstationsorientering har samtidig med dalende ressourcer til normalundervisningen næsten naturnødvendigt medført et snævrere normalitetsbegreb i folkeskolen og dermed lagt grunden til en stigende udtrængning af elever med læringshandicap eller adfærdsvanskeligheder. Parallelt med denne stigende eliteorientering af folkeskolen har VK's skolepolitik også indebåret en favorisering af privatskoler gennem fordelagtige tilskudsregler og manglende sociale krav. Et stigende antal elever fra højtuddannede hjem er da også som reaktion herpå og på folkeskolens ringere vilkår flygtet herover til.

Regeringens udspil til folkeskolereform.

VK – regeringen har nu selv spillet ud med forslag til en folkeskolereform, som imidlertid ikke tegner til at kunne flytte meget i en positiv retning, men snarere til at det modsatte. Ganske vist er der enkelte gode forslag såsom bedre efteruddannelse af lærere, læseløfte og flere timer i indskoling. Samlet angiver VK at ville tilføre folkeskolen 180 mio. kr om året stigende til 850 mio. kr. om året en gang efter 2014.⁴

Men samtidig fortsætter regeringen i det væsentlige med mere af topstyring og ensretning af undervisningen gennem skærpede trimål, flere test og offentliggørelse af nationale test. Og ”Faglig og friheds” højt berammede mere ”frihed” viser sig med forslag om øget holddeling og frihed til tilbageføring af specialundervisningen til folkeskolerne primært at være frihed til kommunerne til at spare løs. Besparelserne vil forringe undervisningen og især ramme de svagere elever hårdt.

Samtidig viser en sammenligning med det ofte fremhævede Finland imidlertid netop, at finske elevers langt bedre score ved de internationale undersøgelser i høj grad beror på, at den finske folkeskole evner at få de svageste elever med og herigennem også hive niveauet op for de elever, som præsterer bedst. Denne evne til at få de svageste med er ikke enestående for det finske skolevæsen. Finland scorer også topkarakter, når der gælder egne til at udligne de sociale forskelle og skabe mere lighed i samfundet. F.eks. ved at gøre børne af udsatte grupper som indvandrere og bistandsklienter til mønsterbrydere, der får en højere uddannelse. Samtidig er Finlands resultater ikke

⁴) Jf. ”Faglighed og frihed”, s. 13.

opnået gennem de danske metoder med tiltagende kontrol og evaluering, men tværtimod opnået gennem en høj grad af opbakning og tillid til lærerne og byggen på deres faglige dømmekraft og indsats.

Heroverfor vil regeringens forslag og overvejelser således fortsætte i det samme nyliberalistiske spor, som indtil nu ikke har skabt bedre resultater i folkeskolen. Og sammen med nulvækstens ressourcedræn fra folkeskolen kan resultatet ikke undgå at blive en forringelse af undervisningens kvalitet og faglige resultater.

Det hører også med i billedet, at VK s ”tilførsel af midler til folkeskolen ” i høj grad finansieres gennem besparelser andre steder i uddannelsessystemet, nemlig først og fremmest ved at tage SU fra hjemmeboende studerende.

Samlet er der ringe udsigt til, at VK s planer for folkeskolen vil føre til verdens bedste folkeskole, men kun til at de ender som verdens ”bedste” folkeskolebesparelser.

Forhandlingerne.

Som bekendt eksisterer et forlig om folkeskolen, hvori VK, DF, S, og RV er deltagere, men ikke SF. Ifølge gængs forligspraksis på Christiansborg kan VK ikke ændre lovgivningen på denne side af et valg med mindre, at der er tilslutning i hele forligskredsen. Man kan dog altså opsige forliget og efter et valg gennemføre de forslag, som der på det tidspunkt måtte være flertal for.

I forhold til de kommende forhandlinger burde det på den ene side naturligvis give en styrkelse af forhandlingspositionen overfor regeringen, at S og RV de som forligspartier har en tilnærmelsesvis vetoret på denne side af et valg.

Men på den anden er det modsat også en svækkelse af oppositionens forhandlingsposition, at S respektive RV fremlægger forskellige udspil samt at SF slet ikke er med i forhandlingerne.

Oppositionsudspillene

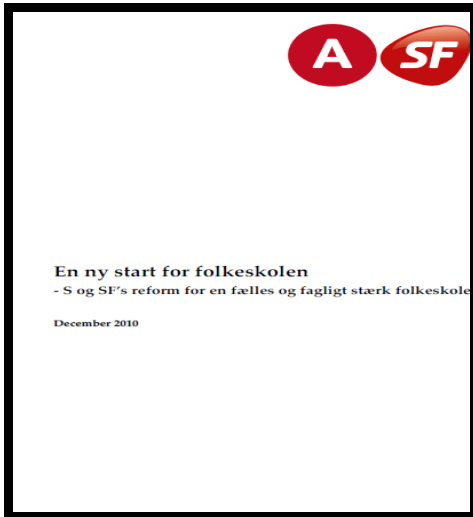
Spørgsmålet er så, på hvilke punkter og i hvilket omfang udspillene fra S+SF respektive RV bryder med regeringens skolepolitik. Vi vil i det følgende ikke behandle alle detaljer, men se på først udspillet fra S+SF og dernæst fra oppositionen indenfor

følgende 5 hovedpunkter:

- 1) Ressourcer
- 2) Kvalitet i undervisning
- 3) Specialundervisning
- 4) New Public Management
- 5) Eliteorientering

Men det skal som udgangspunkt anerkendes, at der er flere **gode og rigtige elementer** i udspillene til folkeskolereform fra begge dele af oppositionen. Og der skal ikke herske tvivl om, at de begge er bedre end og at foretrække i forhold til regeringens udspil til folkeskolereform. Desværre er ingen af udspillene udelt gode, i det der i begge udspil er tale om både frem og tilbageskridt.

DEL II: S + SF – ”EN NY START FOR FOLKESKOLEN”.

2.1. En samarbejdende skolepolitik.

Udspillet's titel ”En ny start for Folkeskolen” hentyder til, at hvor regeringen har kuldsejlet samarbejdet med parterne i folkeskolen, navnlig med lærerne, vil S + SF indbyde til et partnerskab mellem folkeskolens aktører.

Dette er et både væsentligt og rigtigt princip, at den hidtidige topstyring fra regeringens side og udtalte mistillid til lærerne skal erstattes af indflydelse og gensidige forpligtelser på at løfte folkeskolen.

2.2. Flere ressourcer.

Som anført er folkeskolens ressourcer til almenundervisning i VK's tid faldet og klassekvotienterne steget, hvilket alt sammen indikerer, at kvaliteten i folkeskolens undervisning er under pres.

VK vil som anført heroverfor blandt andet udvide timetallet i indskoling og hertil tilføre ”180 mio. kr. i 2011 stigende til 850 mio. kr. efter 2014”⁵ Det fremstår imidlertid i denne forbindelse som et åbent spørgsmål, hvorledes det reelt forholder sig med dette løft, når kommunerne på grund af VK s nulvækst samtidig sparer voldsomt i kommunerne, herunder nedskærer timetal og lærerantal. Udvides timetallet, som foreslået af VK, samtidig med nedlæggelse af lærerstillinger, er der temmelig stor udsigt til, at det blot bliver et papirløft og at realiteten vil handle om stigende klassekvotienter og flere og flere fag med minimumstimetal.

Heroverfor må det anerkendes som en styrke ved det fælles forhandlingsudspil fra S + SF, at der her ikke er nogen tvivl om, at folkeskolen skal tilføres ressourcer og i betydeligt større omfang end VK s noget tvivlsomme. Det hedder herom i S + SF – udspillet, at man ”... tilfører 2 mia. kr. ekstra i Fair Løsning til en bedre folkeskole”⁶.

Det skal dog i denne forbindelse medinddrages, at S+SF anfører, at man samtidig med tildeling af flere midler også kræver ”..de samlede ressourcer udnyttes bedre, hvis vi skal realisere de ambitiøse mål for folkeskolen”. At kræve at også folkeskolen hen ad vejen stille og roligt bliver mere effektiv hen ad vej er der i sig selv kun berettiget.

Men spørgsmålet er i hvilken størrelsesorden og takt? Det fremgår ikke af skoleudspillet fra S + SF. Men man kan i ”Fair Løsning” generelt se, at hvor S+SF 2011 – 2014 tilfører velfærden i alt 12 mia. kr, heraf 2 mia. til folkeskolen, forudsætter man samtidig effektivisering i kommuner og regioner for et tilsvarende beløb dvs. 12 mia. kr i samme periode.⁷

Hvis det på samme måde skal forudsættes, at der i folkeskolen også skal effektiviseres i tilsvarende omfang som der tilføres midler, indebærer dette, at der i folkeskolen parallelt med løftet skal spares 2 mia. kr. Om dette vil være tilfældet, fremgår ikke af folkeskoleudspillet, men er det tilfældet er det en ganske stor effektivisering, som man må stille et ganske spørgsmålstejn ved, hvorvidt det kan realiseres uden egentlige forringelser af undervisningens standard og service?

Vil S+SF give til og tage fra folkeskolen på en og samme tid?

⁵) Jf. ”Faglighed og frihed”, s. 13

⁶) Jf. ”En ny start for folkeskolen”, s. 5.

⁷) Jf. Fair Løsning, s 91.

2.3. Bedre standard i undervisningen.

Det er i forbindelse med tildelingen af flere midler til folkeskolen også en væsentlig styrke ved udspillet fra S + SF, at disse flere midler til folkeskolen nærmere bestemt skal bruges til direkte forbedringer i undervisningen, navnlig i indskolingen dvs. direkte til komme eleverne til gode.

S+ SF ønsker her bl.a. to lærerordning eller undervisningsassistenter i fagene dansk og matematik”. Endvidere skal der i indskolingen højst være 24 elever i klasserne samt tilbydes lektiehjælp.⁸

Derudover skal midlerne bruges til at gennemføre en læsehjælpsgaranti efter 2. klasse gennem særlige læsekurser.⁹

Endelig vil S + SF indføre en såkaldt ”fleksuddannelse”, som en måde at gennemføre en ungdomsuddannelse med et mere praktisk og erhvervsrettet indhold.¹⁰

Der er ingen tvivl om disse sådanne tiltag vil give selve undervisningen i folkeskolen et reelt løft og skabe mulighed for forbedret faglighed og kvalitet i undervisningen.

Der skal dog som anført foran gøres opmærksom på det ubelyste spørgsmål om omfanget af de forudsatte effektiviseringer og hvilke konsekvenser det måtte for undervisningen. Endvidere må det anføres som en svaghed ved udspillet fra S + SF at det ikke lægger op til en sikring og oveni købet udvidelse af timetallet, således som VK s udspil gør. Det er der brug for, men S+SF vil alene afholde et antal ”forsøg med heldagsskole”¹¹

2.4. Specialundervisning.

Derimod må det betragtes som i høj grad et tilbageskridt, at S+SF med udspillet i høj grad accepterer, at specialundervisningen skal tilbage i folkeskolen som en besparelse.

⁸) Jf. ”En ny start for folkeskolen”, s. 3

⁹) Jf. Fair Løsning, s 62.

¹⁰) Jf. ”Fair Løsning. 63 samt jf. ”En ny start for folkeskolen”, s 5

¹¹) Jf. ”En ny start”, s. 5,

Det hedder herom i oplægget: ”Op mod 30 pct. af udgifterne til folkeskolen bruges til specialundervisning uden for den almindelige undervisning. Dette beløb er alt for højt. I stedet skal normalundervisningen styrkes og langt flere elever kan inkluderes i den almindelige undervisning med de nødvendige støtteforanstaltninger.”¹² Videre hedder det, at der skal ”etableres et ressourcecenter på alle skoler, hvor der tilknyttes AKT – vejledere, socialrådgivere, lærer med speciale i dansk som andetsprog samt psykologer.”¹³

Der er to ting heri: At normalundervisningen skal styrkes på den ene side og på den anden side, at langt flere specialundervisningselever skal inkluderes i normalundervisningen med støtteforanstaltninger.

At mindre krævende specialundervisnings og støttebehov kan tilgodeses indenfor normalklasserne skal på ingen måde afvises. Men den udtrykkelige forudsætning må være, at der må følge mindst lige så store ressourcer med til de elever, som tidligere anvendtes på dem i specialklasser og skoler. Ellers vil der reelt være tale om en spareøvelse, som både indebærer ringere undervisning for specialeleverne og for normaleleverne.

Men det passer dårligt sammen med den ovenanførte målsætning om at en sådan omlægning af specialundervisning skal reducere udgifterne. Det rejser spørgsmålet, om også S+SF er hoppet med på regeringens massive besparelsesplaner for navnlig de svageste i folkeskolen ved i høj grad at nedlægge specialundervisningen?

2.5. New Public Management.

En anden svaghed ved udspillet fra S+SF er, at der på trods af en kritisk holdning hertil fra SF er tale om en høj grad af accept af regeringens NPM baserede styringsreformer for folkeskolen.

Oplægget fra S+ SF taler således samme sprog som VK, når der tales om ”en styrke evalueringskultur” og udtrykkes accept af ”nye evalueringsværktøjer som elevplaner,

¹²) En ny start for folkeskolen, s. 4.

¹³) Ibid.

kvalitetsrapporter og nationale test som pædagogiske redskaber”, uanset at der reelt ikke så meget er tale om pædagogiske redskaber for den enkelte elev, men kontrol og styringsinstrumenter for en regering, hvis tilgang til lærerne grundlæggende er præget af mistillid.¹⁴

Det skal dog retfærdigvis tilføjes, at S+SF tager afstand fra regeringens planer om, at de nationale test skal offentliggøres, således at der herigennem etableres en konkurrence mellem skolerne om testresultater. S+ SF har her fuldstændig ret i, at ”.. offentliggørelse af nationale test risikerer at føre til ensretning af undervisningen samt opdeling i A + B skoler”¹⁵

Dette forbehold ER ganske vigtigt, men ellers synes der i udstrakt grad at være tale om accept af NPM.

Fx vil S+SF oven i købet indføre en ny NPM foreteelse: Forældrekontrakter, som ”skal sikre forpligtende medansvar mellem forældre, elever og skolen om respekt for undervisningen”.¹⁶

At forældrenes engagement i og opbakning til skole og undervisning er central, kan ikke diskuteres. Derimod må der stilles alvorligt spørgsmålstejn ved om man skaber engagement gennem noget så formalistisk som indgåelse af kontrakter. Det som skaber ægte engagement er og bliver skolens medinddragelse af forældrene og det skabes altså ikke ved at efterligne den private sektors juridiske kontrakter. Snarere tværtimod: Forældrekontrakter kan lede til et formalistisk syn på, at ”det her er forældrenes pligter og det her er så skolens opgave” – en kunstig deling i stedet for ægte samarbejde.

2.6. Elitegørelse.

Med den vidtstrakte accept af NPM, f.eks. elevplaner, og dermed følgende accept af individualiseringen af folkeskolen og den i oplægget lige så vidtstrakte accept af PISA

¹⁴) Jf. Lund, Henrik Herløv: PISA 2009 og regeringens udspil til folkeskolereform – Er folkeskolen dumpet eller regeringens skolepolitik? Jan 2011. www.henrikherloevlund.dk/Artikler/VKsfolkeskolereform.pdf

¹⁵) En ny start for folkeskolen, s. 5.

¹⁶) Oven anførte værk, s. 3./

undersøgelsesnes logik om øget boglighed i folkeskolen er det på den ene side en svaghed ved oplægget, at det ikke klart bryder hermed.

Det må dog på den anden side også peges på, at S+SF i hvert fald i udskolingen ser det tidligere anførte behov for mindre boglighed og flere praktiske fag gennem en såkaldt "fleksuddannelse" som en måde at gennemføre en ungdomsuddannelse med et mere praktisk og erhvervsrettet indhold.¹⁷

En ting man dog også savner, er et opgør med den favorisering af privatskoler, fx gennem manglende sociale og etniske krav hertil, som er en af årsagerne til en stigende afvandring fra folkeskolen til privatskolerne.

¹⁷) Jf. "Fair Løsnings. 63 samt jf. "En ny start for folkeskolen", s 5

DEL III: RV - ”VORES SKOLE”.

3.1. Skolen skal være fælles kulturinstitution.

Det Radikale Venstres skoleudspil kaldes ”Vores skole” og hermed vil de Radikale betone vigtigheden af ”..en folkeskole for alle. Den skal være vores fælles kulturinstitution..”¹⁸

Også dette aspekt af skolepolitikken må anerkendes som centralt og rigtigt på lige fod med betoningen fra S+SF af vigtigheden af, at inddrage alle aktører i folkeskolens udvikling. Under VK har der i stigende grad været lagt vægt på folkeskolens for de videre uddannelser, arbejdsmarkedet og økonomien. Uddannelse er primært blevet set som produktivkraft.¹⁹

Men folkeskolen er mere end det. Den har en vigtig rolle i almen dannelse og i at socialisere os ind i det samfundsmæssige fællesskab og opdrage og ruste os til demokrati og medleven i det samfundsmæssige liv og samfundets forpligtelser.

¹⁸) Jf. Vores skole, s. 2.

¹⁹) Jf. Lund, Henrik Herløv: Uddannelse som produktivkraft. Dansk Pædagogisk Tidsskrift.

Man kan derfor kun være enig i netop RV's betoning af folkeskolen som kulturelt fællesskab i modsætning til VK's klare ideologiske og eliteorienterede tilgang.

3.2. Flere ressourcer, men...

Det må anerkendes som godt og rigtigt, at også RV give flere ressourcer til et tiltrængt løft af folkeskolen. I alt vil man investere 1,5 mia. kr i de forslag, som udgør "Vores skole". Altså også en betydelig større sum end VK.

Alligevel er der også et par forbehold: RV taler nok om flere statslige midler til folkeskolen, men synes samtidig ikke at distancere sig – i hvert fald ikke udtrykkeligt – fra en række af de sparetiltag, som VK vil lade kommunerne gennemføre, fx nedlæggelse af lærerstillinger, højere klassekvotienter osv.

Ligesom det også var tilfældet ved udspillet fra S+SF rejser det spørgsmålet om også RV vil give til og tage fra folkeskolen på en og samme tid?

Det er også til andre ting end S+ SF, som RV vil give flere midler til i folkeskolen. RV vil investere:

- 500 mio. kr. på efteruddannelse af lærere og til dækning af vikarudgifter
- 300 mio. kr. til styrket specialundervisning
- 100 mio. kr. til styrke modermålsundervisning
- 500 mio. kr. til bedre skolelokaler og IT²⁰

Det må anerkendes, at der i sig selv er tale om gode og rigtige investeringer, herunder ikke mindst i efteruddannelse af lærere, vikardækning samt i specialundervisning og bedre skolelokaler. Man kan fx kun være enig med RV i vigtigheden af at sikre, at folkeskolens lærere har "fagligheden i top".²¹

Men samtidig er der i mindre grad end hos S+SF tale om et løft, som direkte kommer den almindelige elev til gode og i højere grad hos RV tale om investering i hjørner og udenomsværker i folkeskolen.

²⁰) Jf. "Vores skole", s.13

²¹) Oven anførte værk, s. 7

Og ligefrem problematisk er det, når udgifterne ifølge RV er ”fuldt finansieret af reformerne i Radikale Venstres finanslovsudspil: ”Økonomi Der virker”²². Ligesom hos VK handler denne fulde finansiering nemlig om besparelser og velfærdsforringelser andre steder, i dette tilfælde primært på arbejdsmarkedet gennem afvikling af efterlønnen og forringelse af førtidspension og fleksjob.

Afskaffelse af efterlønnen har for RV i lang tid være et politisk hovedmål og man kunne få den tanke, at penge herfra til folkeskolen er en slags aflad og et forsøg på at ”få den bitre pille til at glide ned med lidt glasur”.

3.3. Undervisningen.

Jf. ovenstående er det en svaghed ved udspillet fra RV, at der således i mindre grad er tale om en direkte forbedring af undervisningen for den almindelige elev på trods af, at dette er tiltrængt med udhulingen af ressourcerne hertil.

Eleverne får selvfølgelig bedre lærere, hvilket ikke er uvæsentligt, men de trænger nok så meget til flere skematimer, flere lærere og undervisningsassistenter og lavere klassekvotienter.

RV vil give flere fagkonsulenter og flere eksperter, fx socialrådgivere, psykologer og sundhedsplejersker ²³, men resten leder man forgæves efter.

Det skal medgives, at RV jf. nedenfor vil frigøre flere timer i skolen til egentlig undervisning ved at begrænse VK s kontrol og dokumentationskrav. Dette er også helt rigtigt set og vil givet frigøre værdifuld tid fra VK s kontrol og dokumentationsbureaukrati, men vil i sig selv næppe give en tilstrækkelig timeudvidelse.

3.4. Specialundervisning

Det må anerkendes som godt, at vil give 300 mio. kr. mere til styrkelse af specialundervisningen. Det er godt i modsætning til, at specialundervisningen af kommunerne og VK bliver gjort til en spareøvelse.

²²) Oven anførte værk, s. 13.

²³) Jf. ”Vores skole”, s. 3.

Men det er alligevel højst diskutabelt, om det bliver en forbedring og ikke snarer en forringelse, når RV ligesom stort set alle andre vil lægge specialundervisningen tilbage i folkeskolen, idet der hermed bliver mindre tid både til specialelevernes særlige behov og de almindelige elever.

Denne del af udspillet kan derfor ikke betragtes som et uddelt fremskridt, men snarere et skridt frem og et skridt tilbage.

3.5. NPM.

Den helt store styrke ved RV s udspil er det gennemførte og gennemarbejdede opgør med hele VK s New Public Management baserede styringsmodel for folkeskolen.

Det er helt rigtigt, når ”Vores skole” vender sig mod den af NPM følgende bureaukratisering af folkeskolen og det tidsrøveri fra den egentlige undervisning, som følger heraf: ” Radikale Venstre ønsker, at lærernes tid skal bruges på det, som læreren er uddannet til. Næmlig Undervisning”.

Derfor vil ”Vores skole” helt rigtigt afskaffe de centralt fastsatte elevplaner og kvalitetsrapporter” og gøre det frivilligt at anvende de nationale tests.²⁴

Desuden skal VK s top og centralstyring af folkeskolen droppes ved kun at fastsætte trinmål for folkeskolen i begrænset omfang og ved helt af nedlægge ”Styrelsen for grundskolen”, som i dag fører tilsyn med skolerne gennem de såkaldte kvalitetsrapporter.

Helt rigtigt og godt tænkt, at folkeskolens skal baseres på lærernes faglighed (som også skal styrkes) og på tillid.

²⁴) Jf. Vores skole, s. 5

3.6. Eliteorientering.

Hvis elevplaner, tests og så videre afskaffes, vil det i sig selv givet bidrage til at gøre skolen mindre elite – og individualistisk orienteret. Det bidrager også hertil, når RV korrekt betoner skolens almendannende karakter fremfor alene fagligheden og når man betoner skolen som socialt og kulturelt fællesskab i modsætning til VK's elitetænkning.

Så langt, så godt. Derimod vil det helt givet ikke styrke de svagere elever, som i dag er omfattet af specialklasser og på specialskoler, hvis de bombes tilbage i almenundervisning med mindre tid til dem såvel som til "normaleleverne".

Endvidere savner man også hos RV et opgør med favoriseringen af privatskolerne.

IV. SAMLET VURDERING AF OPPOSITIONSUDSPILLENE.

Som beskrevet er der således gode og rigtige elementer i udspillene til folkeskolereform fra begge dele af oppositionen. Og der skal ikke herske tvivl om, at de begge er bedre end og at foretrække i forhold til regeringens udspil til folkeskolereform. Desværre er ingen af udspillene udelt gode, i det der i begge udspil er tale om både frem og tilbageskridt.

Det må anerkendes og ubetinget roses, at begge udspil på nogle - omend forskellige - punkter gør op med dårlige sider af VK's skolepolitik og forslag til skolereform: "Faglighed og frihed". Mindre godt er det for begge udspils vedkommende, at dette opgør ikke er gennemført og at betydelige svagheder også ved VK's skoleudspil går igen hos både S+SF respektive hos RV.

4.1. Godt og mindre godt i udspillet fra S + SF.

Som værende bedst må nok udspillet fra S+SF vurderes: "En ny start for folkeskolen"

Det må for det første heri anerkendes som rigtigt godt og en væsentlig faktisk styrkelse af folkeskolen, at der skal gives et højst tiltrængt løft af de statslige økonomiske midler til folkeskolen på 2 mia. kr. Dog taler S+SF samtidig om krav til øget effektivisering i folkeskolen og det efterlader en usikkerhed, om S+SF vil give med den ene hånd og tage med den anden?

Et definitivt fremskridt i udspillet fra S+SF er for det andet, at de flere midler direkte vil komme undervisningen og eleverne til gode gennem lavere klassekvotient, flere ²⁵ undervisningsassistenter og læseløfte efter 2. klasse. En svaghed i den forbindelse er dog, at S+SF ikke direkte imødekommer behovet for et øget timetal.

Derimod er der for det tredje ikke tale om frem -, men tilbageskridt, når SF er gået med på socialdemokraternes insisteren på fortsat NPM styring og kontrol i folkeskolen

²⁵) Jf. En ny start, s. 5.

gennem fx nationale tests. SF har tidligere helt berettiget har været imod hele VK s NPM - styring og kontrol og dokumentationsbureaukrati i folkeskolen, men har altså nu af hensyn til samarbejdet med S bøjet af. Det er rigtigt skidt, fordi der hermed ikke sker et meget tiltrængt opgør med NPM i folkeskolen.

SF har i den forbindelse anført, at de så kan blive ændret ved den aftalte evaluering i 2013. Det er imidlertid højst tvivlsomt, om de har grundlag herfor i det fælles udspil med S, som ganske utvetydigt fastslår, at ”De nationale tests skal evalueres i 2013. Hvis evalueringen peger på væsentlige problemer, skal problemerne løses, hvilket kan medføre ændringer, MEN DE NATIONALE TESTS FORTSÆTTER som et internt pædagogisk evalueringsredskab også efter et regeringsskifte (min fremhævnning hhl)”.

Endelig er det for det fjerde heller ikke noget frem-, men decideret et tilbageskridt, når S+SF køber hele VK s plan om at lægge specialundervisningen tilbage i folkeskolen. Man synes tilmed oven i købet at tilslutte sig VK s plan for herigennem at spare på specialundervisningen.

Men enhver kan sige sig selv, at det ikke bliver mindre ressourcekrævende, men snarere mere ressourcekrævende, hvis de almindelige lærere skal oprustes til at tage sig af de elever som speciallærere hidtil har taget sig af. Og at det meget let også kan gå ud over begge grupper af elever – specialelever såvel som normalelever – når specialelever med særlige behov puttes ind i normalklasser med dalende timetal og stigende elevtal. Herved kan der kun blive mindre tid til alle og øget risiko for, at de stærke elevers afvandring fra folkeskolen til privatskoler forstærkes.

4.2. Godt og mindre godt i udspillet fra RV.

Også hos RV s udspil til skolereform: ”Vores skole” må det anerkendes at der er styrker og at de på nogle punkter vil repræsentere fremskridt i forhold VK s hidtidige skolepolitik og udspil til skolereform.

Et definitivt fremskridt i udspillet hos RV er for det første, at man vil gøre op med hele VK s mistillidsregime og New Public Management baserede styringsmodel med mål, test og kvalitetsrapporter. I stedet skal folkeskolen helt rigtigt baseres på tillid til lærerne og deres faglighed skal styrkes ligesom det givet er rigtigt, at et sådant opgør

med hele VK s bureaukratisering af styringen af folkeskolen vil frigøre ressourcer til selve undervisningen.

Det udgør for det andet også et fremskridt i RV s udspil, at RV ligesom S+SF vil tilføre folkeskolen flere statslige midler, i alt 1,5 mia. kr. Det er godt og vil givet være med til at løfte folkeskolen. Der er heri navnlig godt, at man vil styrke lærernes uddannelse og efteruddannelse.

Det er dog på den anden side en svaghed ved RV s udspil, at det kun i mindre grad direkte styrker undervisningen og komme eleverne direkte til gode og i højere grad går på hjørner i og udenomsværker for undervisningen. Og man savner en klar og utvetydig afstandtagen fra hele VK s og kommunernes besparelsesfelttog med nedlæggelse af lærerstillinger, højere elevtal og lavere timetal i skolerne.

Endvidere kan det for det fjerde næppe heller betegnes som et fremskridt heller ikke hos RV, når også de vil lægge specialundervisningen tilbage i folkeskolens almenundervisning. Det må dog betragtes som en positivt formildende omstændighed, at RV anerkender, at det faktisk vil kræver flere midler til specialundervisningen. Den er befriende, at RV her ikke deltager i det almindelige hykleri fra VK, om at man både kan spare og forbedre undervisningen herigennem. Det kan KUN blive en forringelse af undervisningen.

4.4. En fælles svaghed: Opgør med eliteorientering og privatskoler.

Og sidst savner man i begge udspil til en vis grad et klarere opgør med VK s eliteorientering. Der fornuftige ansatser hertil hos S+F i forslaget om en mere praktisk orienteret udskoling. Og det er også godt, når RV fx betoner folkeskolens almendannende opgaver i modsætning til VK s snævre dyrkelse af boglighed og faglighed. Men der er brug for dybere og mere grundlæggende opgør med folkeskolen for de ressourcestærke.

Endelig savner man i den forbindelse helt klart et opgør med favoriseringen af privatskolerne.

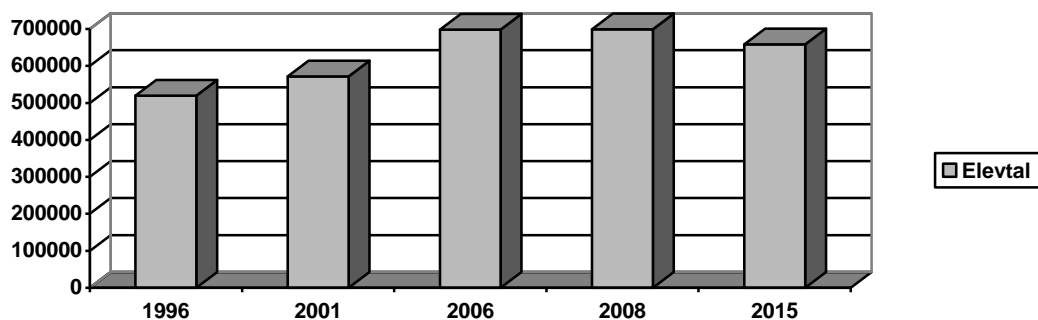
V. SUPPLERENDE FORSLAG TIL OPPOSITIONENS UDSPIL TIL FOLKESKOLEREFORM.²⁶

5.1. Ressourcer til folkeskolen.

Som vi har set, er den negative, men fejlagtige kritik fra VK s side af folkeskolen for at være for dyr og for at udnytte ressourcerne for dårligt af Regeringen fået den konsekvens, at folkeskolen i en række år har været holdt i stramme økonomiske tøjler, hvad angår selve kernen: Almenundervisningen. Regeringen har delvist søgt at finansiere de stigende udgifter til specialundervisning gennem at dræne almenundervisningen for ressourcerne hertil. Men faktisk er det sådan at elevtallet i folkeskolen i sidste halvdel af 00'erne har ligget på det højeste i en årrække.

Samtidig har VK regeringen påført folkeskolen en lang række nye, fortrinsvis administrative opgaver som fx flere prøver og test, elevplaner o.l., som også har taget ressourcer fra den egentlige kerneopgave: Undervisningen. Og endelig er VK nu med nulvæksten 2011 til 2013 i gang med et omfattende spareprogram, der ikke mindst synes at ramme folkeskolen gennem højere klassekvotienter og nedlæggelse af lærerstillinger.

Diagram: Elevtal i kommunale skoler 1996 til 2015.²⁷

²⁶) Dette afsnit er identisk med det afsluttende afsnit i den KRITISKE RAPPORT på 70 s.: PISA 2009 og VK s udspil til folkeskolereform – Er folkeskolen dumpet eller er VK's skolepolitik?"
www.henrikherloevlund.dk/Artikler/VKsfolkeskolereform.pdf

²⁷) Kilde: Nyt fra Danmarks Statistik juni 1997.

Skal denne udhuling af ressourcegrundlaget for og dermed kvaliteten af almenundervisningen i folkeskolen vendes, skal det derfor **foreslås, at folkeskolen tilføres yderligere 3 mia. kr. fra 2010 til 2015. Dvs. en stigning med op til 0,6 mia. kr. pr år.**

Man kan kun tilslutte sig forslaget fra S+SF om flere midler til den direkte undervisning i folkeskolen.²⁸

5.2. Loft over klassekvotienter og flere undervisningsassistenter.

Skal fagligheden i folkeskolen sikres, gøres det som tidligere fremgået først og fremmest ved en massiv indsats til de svageste, hvilket imidlertid trækker de stærkere op. Derfor er forslaget fra S + SF om **indførelse af obligatorisk lektiehjælp til alle elever** et virkeligt godt forslag.²⁹

Undersøgelser har dokumenteret, at høje klassekvotienter forringer udbyttet af undervisningen og dermed karaktererne samt medfører øget frafald. Selvsagt vil de svage elever blive ramt hårdeste. Det vil derfor være vigtigt at sætte en stopper for den himmelflugt i klassekvotienter, som kommunernes pressede økonomiske situation nogle steder har afstedkommet.

Forslaget fra S+SF om et **loft på maksimalt 24 elever i hver klasse** vil derfor være velanbragt og ligeledes må forslaget **undervisningsassistenter i de mindre klasser** hilses velkomment.³⁰

5.3. Stop favoriseringen af privatskoler.

Også folkeskolen mærker Regeringens privatiseringspolitik. Som anført går forlader en stigende del af eleverne folkeskolen til fordel for private betalingskoler.

²⁸) Jf. S+SF: Fair Forandring og S+SF: Fair Løsning

²⁹) Jf. S+SF: Finanslovsforslag 2011.

³⁰) Ibid.

Det er især økonomisk bedrestillede familiers børn, som forlader folkeskolen. 38 procent af med akademikerbaggrund i København går således i friskoler og privatskoler. Det gør de utvivlsomt som en reaktion på udsultningen og den deraf følgende kvalitetsforringelse af folkeskolen.

Men en anden grund er, at betalingskolerne favoriseres af det offentlige tilskudssystem, idet de for refunderet $\frac{3}{4}$ af udgifterne fra staten og med forældrebetalingen oveni råder over flere ressourcer end folkeskolen. Det giver naturligvis mulighed for en bedre standard og højere kvalitet i undervisningen og det uanset elevmassens sociale baggrund og uanset skolens grad af socialt ansvar.

Betalingskolerne kan frit sortere i, hvem de optager og fx afvise ”problemelever” med fx sociale vanskeligheder eller indlæringsvanskeligheder ligesom der er en langt lavere tilgang til betalingskolerne af indvandrere og efterkommere.

Tilskudssystemet – og det frie skolevalg - giver altså betalingskolerne mulighed for at udvikle sig til et undervisningstilbud på 1. klasse, men selvfølgelig kun for de som kan betale for det.

Mens kvaliteten af det offentlige grundskoletilbud – folkeskolen – i kraft af de ringere økonomiske midler forringes samtidig med, at folkeskolen skal mobilisere ressourcer til vanskeligt stillede elever. Det er en udvikling, som rummer alle muligheder i sig, for at folkeskolen derangeres til et anden klasses grundskoletilbud, som kun de økonomisk dårligere vil benytte sig af og som de velstillede mindre og mindre vil betale til.

Her må stilles de samme krav til privatskoler om at tage elever med etnisk baggrund og elever med ringere uddannelsesmæssig og social baggrund som folkeskolen.

Endvidere skal det foreslås, at såvel betalings- som folkeskoler får særligt store tilskud alt efter hvor mange af de ”dyre elever” de tager. Tager betalingskolerne ingen, får de heller ikke del i sådanne særligt store tilskud i modsætning til i dag.

5.4. En ændret styringsmodel: Brug for et grundlæggende opgør med New Public Management.

Men ikke mindst er der brug for en anden styringsmodel for folkeskolen end de nyliberalistiske styreformer, som Regeringen har eksperimenteret med i folkeskolen. Man kan her kun til fulde tilslutte sig forslag fra RV om totalt at afskaffe dette.

De nyliberalistiske styreformer tynger lærerne med administrativt arbejde til tests, elevplaner og evalueringer. Det tager tid fra kerneopgaven: undervisning og presser lærerne. En konsekvens heraf er arbejdsmiljøet forringes for lærerne, fordi de oplever at deres arbejde styres og bureaukratiseres og at de må tilsidesætte faglighed og professionsetik såvel som elevernes behov. Kort sagt at de ikke får muligheder for at udføre opgaverne tilfredsstillende.

Problemet ved den måde, som disse redskaber såsom test, elevplaner og evalueringer bruges og som regeringen med Kvalitetsreformen vil fremme og udbrede endnu mere, er, at de ikke bruges efter behov i situationen.

Tværtimod forvandles disse redskaber i regeringens styringstænkning til i sig selv kørende og sig selv begrundende registrerings- og planlægnings- og styrings- ”systemer”. De bliver tilbagevendende rutiner og ritualer, som skal efterleves uanset om de er til konkret nytte og uanset om de giver anledning til ændret styring endsige nytænkning.

Ikke ubegrundet har kritikere sammenlignet med tidligere tiders socialistiske planlægningssystemer og planlægningsbureaukati. Det er nu afløst af et lige så ideologisk funderet og virkelighedsfjernt nyliberalistisk registrerings- og dokumentationsbureaukati.

Et eksempel på dette er netop brugen af tests og elevplaner i folkeskolen. Tests og elevplaner kunne bruges formålsrettet som et redskab for den enkelte lærer i forhold til svage elever, hvor det vil være godt at få afdækket problemerne som afsæt for en pædagogisk plan for den enkelte lærer for, hvordan svaghederne afhjælpes.

Men i stedet skal det gøres til et obligatorisk kontrolsystem for alle elever have udarbejdet elevplaner uanset om deres udvikling er helt normal og de sagtens kan følge den fælles og normale undervisningsplan. Og test og elevplaner blæses op til et sammenligningssystem af undervisningens kvalitet på nationalt plan, hvad de i

virkeligheden ikke kan sige noget om, fordi der er så mange kvalitativt forskellige forhold, der påvirker elevernes læreevne.

Det er her nødvendigt med et paradigmeskift, der sætter lærernes faglighed og egne pædagogiske kompetencer og deres professionelle råderum i højsædet. Det kræver, at topstyringen og den bureaukratiske kontrol løsnes.

Det skal derfor i tilslutning til RV foreslås, at kravet om obligatoriske tests og elevplaner afskaffes og at tests og elevplaner kun bruges ad hoc, som et redskab, en mulighed for den enkelte lærer i forhold til svage elever.

I stedet skal lærernes professionelle og pædagogiske råderum øges. Professionelt råderum drejer sig om at give lærerne den nødvendige myndighed til at træffe de nødvendige afgørelser i de enkelte situationer. Råderummet er en retlig fastsat tolerance for tildeling af et skøn, der er fagligt og menneskeligt begrundet. Som led her gøres de bindende trin og slutmål vejledende og den enkelte lærer har reelt friheden til at fastlægge de pædagogiske metoder selvfølgelig i henhold til folkeskolens overordnede formål.

5.5. Kompetenceudvikling i folkeskolen.

Folkeskolen vil ligesom den øvrige offentlige sektor i de nærmeste 10 – 15 år være præget af stor afgang til pensionering. Næsten 42 % af de lærere, som i dag underviser i folkeskolen, er 50 år eller mere.

Folkeskolen kan derfor med stor sikkerhed forventes at havne i en rekrutteringsklemme og Regeringen og undervisningsministeren har med sin polemik mod folkeskolen og brugen af PISA undersøgelserne til at slå folkeskolen oveni hovedet med bidraget kraftigt hertil.

Rejseholdets og Undervisningsministerens forslag om bare at forhøje adgangskravene til læreruddannelsen og dermed med et slag både øge læreruddannelsens status og samtidig spare på læreruddannelsen er og bliver en gang patentmedicin.

Hvis det var så let, hvorfor har man så ikke for længst bare hævet adgangskravene.

Den forventelige effekt vil tværtimod blive lærermangel, hvilket selvfølgelig bekommer regeringens spareplaner godt, men ikke undervisningen.

Der er behov for at styrke læreruddannelsen, men kvalitativt gennem flere timer og bedre fag. Ligesom der for at styrke fagligheden også er behov for en udbygning af efteruddannelsesmulighederne.

5.6. Specialundervisning skal IKKE tilbage i almenundervisningen.

Som anført er det en rigtig dårlig ide under stramme økonomiske rammer at tilbageføre specialundervisningen i folkeskolens almene klasser.

Man kan givet opruste folkeskolens med særlige ressourcecentre og flere eksperter og dermed gøre den i stand til at håndtere de mindre krævende specialundervisnings elever. Det vil givet være en god ide og rigtigt.

Men for mange mere krævende specialundervisnings elever ligesom de almindelige elever vil det lige så givet være en alvorlig forringelse, hvis man af sparehensyn bare putter dem tilbage i de almindelige klasser.

Men enhver kan sige sig selv, at det ikke bliver mindre ressourcekrævende, men snarere mere ressourcekrævende, hvis de almindelige lærere skal oprustes til at tage sig af de elever som speciallærere hidtil har taget sig af.

Og at det meget let også kan gå ud over begge grupper af elever – specialelever såvel som normalelever – når specialelever med særlige behov puttes ind i normalklasser med dalende timetal og stigende elevtal. Herved kan der kun blive mindre tid til alle og øget risiko for, at de stærke elevers afvandring fra folkeskolen til privatskoler forstærkes.